

Tentamensommen over Hoofdstuk 1

1. In een biologisch experiment wordt een grootheid $p \approx 0.01$ gemeten. Van de gemeten waarde $\tilde{p}$ is bekend dat zij een relatieve fout bezit, die in absolute waarde ten hoogste 10^{-2} is. We zijn geïnteresseerd in de waarde $y = 1 - \sqrt{1 - p}$.

- (a) Bepaal het conditiegetal van y met betrekking tot p , en leid hieruit af dat de relatieve nauwkeurigheid waarmee y te bepalen is in absolute waarde (ongeveer) ten hoogste 10^{-2} is.

Voor de berekening van een benadering $\tilde{y}$ van y gebruiken we een representatie met grondtal $B = 10$ en aantal cijfers t . Met $\ominus$ en SQRT noteren we de machine-versies van de rekenkundige operaties ‘ $-$ ’ en ‘ $\sqrt{}$ ’. Er geldt dus voor alle representeerbare a en b : $a \ominus b = \text{fl}_t(a - b)$ en $\text{SQRT}(a) = \text{fl}_t(\sqrt{a})$. We zullen de volgende algoritme gebruiken:

$$A : \tilde{y} = 1 \ominus (\text{SQRT}(1 \ominus \tilde{p})).$$

- (b) Bepaal de conditiegetallen van algoritme A.

In het volgende mag worden aangenomen dat $\tilde{p}$ representeerbaar is.

- (c) Leid af hoe groot het aantal cijfers t van de representatie minstens moet zijn opdat voor de met algoritme A verkregen benadering $\tilde{y}$ geldt: $|\tilde{y} - y|/|y| \lesssim 2 \cdot 10^{-2}$.

2. Beschouw de opgave om voor gegeven $x \in (0, 1)$ de waarde $y = 1 - \sqrt{1 - x}$ te berekenen.

- (a) Bepaal het conditiegetal van y met betrekking tot x .

- (b) Voor welke waarden $x \in (0, 1)$ is bovenstaande opgave slecht geconditioneerd?

3. Voor een gegeven waarde $r \approx 0$ ($r \neq 0$) bekijken we de berekening van de waarde

$$y = \exp(r) - 1.$$

- (a) Bereken het conditiegetal van y m.b.t. r .

- (b) Is de opgave y te berekenen goed geconditioneerd?

Zij $\tilde{r}$ een benadering van r .

Ter berekening van y is een algoritme A voorhanden. De operaties bij deze algoritme worden uitgevoerd in drijvende punt aritmetiek met grondtal $B = 10$ en aantal cijfers t . Met EXP noteren we de machine-versie van de functie ‘exp’. Algoritme A luidt als volgt:

$$A : \tilde{y} = \text{EXP}(\tilde{r}) \ominus (1).$$

- (c) Bepaal de conditiegetallen, uitgedrukt in r , behorend bij algoritme A.

Veronderstel dat $r \approx 0.009$, dat $\left| \frac{\tilde{r} - r}{r} \right| \leq 2 \cdot 10^{-6}$ en dat $\tilde{r}$ representeerbaar is.

- (d) Hoe groot moet het aantal cijfers t van de representatie minstens zijn opdat voor de met deze algoritme verkregen benadering $\tilde{y}$ geldt: $\left| \frac{\tilde{y} - y}{y} \right| \lesssim 10^{-5}$.

4. Voor $0 < x < \pi$ definiëren we $f(x) = \frac{1 - \cos(x)}{x}$. We bekijken de opgave voor gegeven $a \in (0, \pi)$ de waarde $f(a)$ te berekenen. Het conditiegetal van f in a duiden we aan als γ_a .

Bepaal γ_a als functie van a . Toon aan dat de opgave $f(a)$ te bepalen goed geconditioneerd is voor $a \simeq 0$.